

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/95257>

Please be advised that this information was generated on 2019-03-25 and may be subject to change.

monique leyenaar

Hoogleraar Vergelijkende Politicologie i.h.b. Politieke Participatie en Politieke Vernieuwing, Radboud Universiteit Nijmegen

Het politieke landschap heeft wel iets weg van de glazen bolletjes die toeristen van de meest onmogelijke oorden mee naar huis slepen. Binnenin zit een markant tafereeltje opgesloten: de slag bij Waterloo, de Lorelei op de Drachfels, een dansend paar onder de Eiffeltoren of erger. Als je er niet aankomt, blijft alles in serene rust. Maar houd je het ding even op zijn kop, dan steekt er een woedende storm op van witte sneeuw, gouden glitters, groene blaadjes of blauwe regen die het geheel een totaal ander aanzien geeft. Na verloop van tijd keert de rust terug en blijkt alles bij het oude te zijn gebleven. Verandering vereist dus continu ingrijpen.

Glazen Bol

Mutatis mutandis geldt dit ook voor het raadslid. Om nog even bij de metafoor van de glazen bol te blijven: de afgelopen jaren is er door velen aan geschud, maar papier is geduldig en bureauladen en ronde archieven zijn gulzig en onverzadigbaar. Het blijft dus maar al te vaak bij schuddebollen, maar als de confetti is neergedaald is er ten principale weinig veranderd.

Teneinde werkelijk over het raadslid van de toekomst te kunnen spreken, zijn er wezenlijke veranderingen nodig die te maken hebben met de rol van de politieke partijen en de rol van burgers in het besluitvormingsproces. Om de bol geschikt te maken om veranderingen te kunnen zien, is het nodig om, na eerst flink schudden, het geheel te bevriezen. In het aldus ontstane peilglas zien we dat de personalisering van de politiek zich verder heeft gemanifesteerd en onder meer heeft geleid tot veel meer 'persoonspartijen' met vrienden en volgers in plaats van leden en met de sociale media in plaats van organisaties. De raadsleden zullen, afhankelijk van het issue, samenwerking zoeken bij andere raadsleden en zich in hun stemgedrag vooral laten leiden door de mening van hun vrienden en volgers. Bestaande politieke partijen kunnen hier natuurlijk ook op inspelen, maar dienen dan veel minder aan fractiediscipline te hechten of raadsleden te stijven in een verkrampde opvatting van het hen door de kiezers verstrekte absolute mandaat. Een tweede ontwikkeling is dat groepen burgers zich direc-

ter met de besluitvorming zullen willen bemoeien en niet zoals dat nu gebeurt alleen in de eerste fasen van het besluitvormingsproces. De instrumenten – zoals burgerjuries, participatieve begroting, referenda – zijn ontwikkeld, geëvalueerd en in de praktijk getoetst, maar ondanks alle lippen dienst die aan burgerparticipatie wordt bewezen, zien velen alleen maar beren op de weg naar grotere politieke invloed van burgers.

Kortom, er zijn vele rijke gedachten ontwikkeld om het raadslid van de toekomst gestalte te geven. Maar vooralsnog zitten ze grotendeels als legosteentjes in een grote doos. Zolang die doos wordt gezien als de 'bol van Pandora' zal het vrees ik bij schudden blijven.